

DIATAAL EN DE
REFERENTIENIVEAUS
TAAL

dia·taal

TOETSING EN ONDERWIJSADVIES

DIATAAL EN DE REFERENTIENIVEAUS TAAL

“Heel goed dat Diataal nu is gevalideerd aan de Referentieniveaus. Dat voegt nog meer waarde toe aan dit instrument, waarmee wij als onderwijsadviseurs ook graag in de toekomst willen blijven werken”

L. VAN DEELEN-MEENG, MANAGING CONSULTANT CPS ONDERWIJSADVISEURS

Met het Referentiekader Taal heeft de overheid vastgelegd wat het gewenste taalvaardigheidsniveau van leerlingen is in elke fase van hun schoolcarrière. Sinds augustus 2010 is het Referentiekader Taal de basis voor het taalonderwijs van basisonderwijs tot beroepsonderwijs. Met Diataal krijgt u zicht op de doorlopende leerlijn bij uw leerlingen en kunt u vaststellen waar zij zijn ten opzichte van de vereiste niveaus.

Er zijn vier basisniveaus ofwel fundamentele niveaus (F-niveaus) binnen het Referentiekader. Deze niveaus zijn gekoppeld aan de volgende momenten in de schoolloopbaan van leerlingen:

- 1F** - einde van de basisschool;
- 2F** - einde van het vmbo, van fase 1 naar fase 2 vo;
- 3F** - einde van de havo en einde mbo-4;
- 4F** - einde van het vwo.

Om als volwassene goed te kunnen functioneren in de maatschappij is het nodig dat in ieder geval niveau 2F wordt gehaald. Met Diataal kunt u zien hoever uw leerlingen zijn op weg naar 1F en 2F richting 3F.

SCHOLING EN ADVIES

Diataal is een kennisproduct gebaseerd op de nieuwste inzichten op het gebied van begrijpend lezen en woordenschat, en het diagnostisch en opbrengstgericht werken met toetsen. Om scholen op weg te helpen met de invoering van Diataal geven wij bij u op school lezingen en workshops. Ook verzorgen wij advies op maat en begeleidingstrajecten in samenwerking met onderwijsadviseurs die door ons zijn geschoold.

In deze brochure vindt u een aantal workshops die wij hebben ontwikkeld. Deze workshops kunnen wij bij u op school verzorgen voor teams van maximaal 15 personen. De kosten voor een workshop bedragen 800 euro (inclusief cursusmateriaal, exclusief BTW en reiskosten). Meer informatie over ons scholings- en adviesaanbod vindt u op www.diataal.nl of bel 050-8200120

Het workshopaanbod en de prijzen in deze brochure gelden voor het schooljaar 2011-2012.

“De combinatie van een diagnostische functie met geformuleerde standaarden én de mogelijkheid om leerlingen te volgen maakt dat wij als adviseurs van de CED-Groep graag met deze toets werken. ”

R. BOTS, PROJECT TAAL EFFECT, CED-GROEP ROTTERDAM

WAT BETEKEN HET REFERENTIEKADER VOOR UW SCHOOL?

Basisscholen zijn straks verplicht om gegevens te leveren aan het vervolgonderwijs over het behaalde referentieniveau van alle leerlingen. Hiervoor moeten ze gebruik maken van toetsen die zijn geijkt op deze niveaus. Diataal kan worden gebruikt vanaf de bovenbouw van het basisonderwijs tot en met de onderbouw van het voortgezet onderwijs. De toetsen zijn schooltype-overstijgend en dus geschikt voor een goede overdracht naar het voortgezet onderwijs. In het voortgezet onderwijs worden de examens Nederlandse taal aan het referentiekader geijkt om te borgen dat leerlingen daadwerkelijk aan de gestelde referentieniveaus voldoen. In het schooljaar 2013/2014 krijgen leerlingen voor het eerst examens die zijn afgestemd op de referentieniveaus.

LEESVAARDIGHEID EN DIATAAL

In het Referentiekader Taal staan de niveaus beschreven voor het lezen van zakelijke teksten. Zo is duidelijk wat een leerling op niveau 1F moet kunnen en welke leesvaardigheid wordt verwacht op de hogere niveaus. Op welk niveau zitten uw leerlingen? En heeft u voldoende inzicht in de ontwikkeling van hun leesvaardigheid? Met Diataal kunt u het niveau van begrijpend lezen voor het domein zakelijke teksten ieder jaar toetsen, al dan niet in combinatie met woordenschat en luisterbegrip. Zo volgt u de taal- en leesontwikkeling van alle leerlingen en signaleert u achterblijvers. De toetsen van Diataal geven ook diagnostische informatie. Sommige zwakke lezers hebben bijvoorbeeld een te kleine woordenschat, bij anderen ligt het aan

een verkeerde tekstaanpak. Inzicht in de sterke en zwakke kanten van leerlingen geeft richting aan de ondersteuning die u biedt om leerlingen leesvaardiger te maken. Belangrijk, want leesvaardigheid is één van de voornaamste voorspelers van schoolsucces.

WAT IS BEGRIJPEND LEZEN?

Bij lezen kunnen we onderscheid maken tussen zogenaamde lagere-orde processen en hogere-orde processen. De lagere-orde processen kunnen worden geautomatiseerd. Het gaat dan om bijvoorbeeld decoderen en woordherkenning. Op een wat hoger niveau komt zinsbegrip, en het leggen van verbanden tussen zinnen. Het leggen van verband met wat de lezer weet over het onderwerp en het zien van tekstverbanden en de tekstfunctie behoort ook tot de hogere niveaus van tekstbegrip. Bij Diataal onderscheiden we drie niveaus van tekstbegrip: het woord- en zinsniveau (microbegrip), het alineaniveau (mesobegrip) en het tekstniveau (macrobegrip). Bij leerlingen tussen 10 en 15 jaar zijn deze alle drie nog in ontwikkeling. Leerlingen van dezelfde leeftijd verschillen sterk in de mate waarin ze de verschillende aspecten van tekstbegrip al dan niet hebben ontwikkeld. Er is geen strikte volgorde van ontwikkeling, ook al zullen de meeste leerlingen pas toekomen aan de hogere vaardigheden als ze de lagere goed beheersen. Maar er zijn ook leerlingen bij wie het andersom werkt. Veel dyslectici en anderstaligen bijvoorbeeld maken eerder gebruik van hun begrip op hogere niveaus om tot tekstbegrip te komen.

WORKSHOP

VOOR
intern begeleiders, remedial teachers
leerkrachten PO, docenten Nederlands VO
VORM
presentatie/ training 2,5 uur
KOSTEN
800 euro

WORKSHOP WAT IS BEGRIJPEND LEZEN?

Om zowel sterke als zwakke lezers optimaal te begeleiden in hun leesontwikkeling, is het goed inzicht te hebben in de vraag wat begrijpend lezen eigenlijk is en waarin leerlingen hierin kunnen verschillen.

Wat is begrijpend lezen? Wat moet een leerling kunnen om tot goed tekstbegrip te komen en welke relatie is er tussen technisch en begrijpend lezen? In deze workshop krijgt u inzicht in de verschillende leesproblemen van leerlingen en hoe u daarmee om kunt gaan.

“Mooi om te zien is dat scholen met de resultaten van de Dataaltoetsen aanknopingspunten hebben om écht gedifferentieerd te werken. Docenten zijn blij met elk handvat daarvoor!”

J. ADOLFSSEN, SENIOR ADVISEUR LANDELIJK EXPERTIS ONDERWIJSADVISEURS

VRAAG- EN OEFENTYPEN

De vragen van Diatekst betreffen het micro-, meso- en macrotekstbegrip. Deze indeling is de basis voor de indeling in lezerstypen **compenserende lezers** (zwak in micro, sterk in macro), **schoolse lezers** (sterk in micro, zwak in meso en/of macro) en **probleemlezers** (zwak op alle aspecten van tekstbegrip). De verschillende lezers hebben baat bij gedifferentieerde oefentypen waarvoor Diaplus kan worden ingezet. In het referentiekader worden ook verschillende aspecten van tekstbegrip beschreven, te weten begrijpen, interpreteren, evalueren en samenvatten.

Alle aspecten die in het Referentiekader worden beschreven komen terug in de vraag- en oefentypen van Diatekst en Diaplus. De micro- en mesovragen betreffen vooral het begrijpen. Op het macroniveau wordt ook gevraagd naar interpretatie en evaluatie van teksten.

In de nieuwe lessenreeksen van Diaplus verwijzen we naar het aspect van tekstbegrip dat wordt geoefend: begrijpen, interpreteren, evalueren of samenvatten. Daarnaast worden ook nog steeds oefeningen voor leesstrategieën en het vergroten van de woordenschat aangeboden voor gedifferentieerd werken met de verschillende lezerstypen.

WORKSHOP

VOOR

intern begeleiders, remedial teachers
leerkrachten PO, docenten Nederlands VO

VORM

presentatie/ training 2,5 uur

KOSTEN

800 euro

WORKSHOP WERKEN MET DIAPLUS

Met Diaplus kunnen docenten kant-en-klare lessenreeksen downloaden, maar ook zelf lesmateriaal maken toegesneden op de eigen leerlingen. De ontwikkelaars van Diaplus leren u werken met Diaplus.

U leert Diaplus inzetten in aansluiting op de toetsresultaten. In de workshop wordt ingegaan op de didactiek van Diaplus en wordt concreet gewerkt aan het ontwikkelen van lesmateriaal en (remediërende) cursussen toegesneden op het lezerstype, het begrijpend leesniveau en de inhoudelijke interesse van de eigen leerlingen.

“Diataal is voor mij al jaren een uitstekend instrument om leerlingen te screenen op tekstbegrip. Een belangrijk voordeel van dit instrument vind ik het gebruik van schoolboekteksten.”

A. POPMA, REMEDIAL TEACHER EN ABC- ONDERWIJSADVISEUR AMSTERDAM

DE TEKSTEN VAN DIATAAL EN DIAPLUS

Voor succes in begrijpend lezen is het niveau van een tekst een bepalende factor. Teksten van het juiste niveau - niet te moeilijk, maar ook zeker niet te makkelijk! - brengen een leerling vooruit in zijn taal- en leesontwikkeling. De teksten van Diataal zijn gekoppeld aan de niveaus 1F en 2F en aan de voor- en tussenniveaus. De moeilijkste teksten zijn voor leerlingen die naar 3F gaan. Zo is het materiaal van Diaplus ook te gebruiken door leerlingen die al verder zijn.

Voor de bepaling van de tekstniveaus maken we gebruik van een programma dat teksten analyseert op moeilijkheidsgraad en van het oordeel van deskundigen. De volgende eigenschappen van een tekst bepalen het tekstniveau:

- Gemiddelde zinslengte
- Gemiddelde woordlengte
- Percentage basiswoorden
- Tekstlengte
- Oordeel van een panel van deskundigen.

In het kleurenschema wordt weergegeven hoe de BLN-scores zich verhouden tot de referentieniveaus. 1F ligt tussen BLN 51 en 61, 2F tussen 81 en 91. In Diaplus kunt u zoeken naar teksten op verschillende niveaus die worden weergegeven in kleuren. Belangrijk hierbij is dat u teksten aanbiedt die voldoende uitdaging bieden, telkens een kleur verder dan het al bereikte niveau.

Het kleurenschema maakt duidelijk dat het gaat om zones van ontwikkeling. Vanaf BLN 51 komt een leerling in zone 1F (kleur: groen) en kan er geoefend worden in het bereik oranje-rood. Rondom 2F gebruiken we de kleuren rood-paars-rose. Met de teksten en de lespakketten van Diaplus kunnen leerlingen op verschillende niveaus begeleid oefenen en zo toewerken naar het vereiste niveau.

BLN 41

51

61

71

81

91

101

naar 1F

naar 1F

1F

naar 2F

naar 2F

2F

naar 3F

WORKSHOP

VOOR

leerkrachten PO, docenten Nederlands VO
intern begeleiders, remedial teachers

VORM

presentatie/ training 2,5 uur

KOSTEN

800 euro

WORKSHOP TEKSTEN OP NIVEAU

Teksten spelen een belangrijke rol bij alle vakken op school. Voor een goede leesontwikkeling van leerlingen is het cruciaal dat het tekstaanbod goed is afgestemd op hun leesniveau. In deze workshop worden docenten ‘tekstbewuster’. Hoe bepaalt u of een tekst op niveau 1F of niveau 2F zit? Wat kenmerkt deze teksten en wat bepaalt de moeilijkheidsgraad? In deze workshop leert u teksten selecteren volgens de criteria van het referentiekader taal naast algemene, technische maten voor de moeilijkheidsgraad van teksten. Zo kunt u uw eigen tekstmateriaal selecteren, ordenen en efficiënt inzetten, en vooraf of na afloop van deze workshop door ons laten analyseren met het programma Tekstscreen.

DOORGAANDE LEERLIJNEN EN TAALBELEID

De toetsuitslagen van Diataal bieden, in combinatie met de doorlopende leerlijnen van het Referentiekader Taal, een uitstekende basis voor het ontwikkelen van taalbeleid op school.

Analyse van de toetsuitslagen op school-, klas- en leerling-niveau vormt de basis voor een beleidsplan. Dat kan inhouden dat leerlingen met een duidelijk taal- en leesachterstand worden gesignaleerd en in speciale hulplessen of in remediëring gericht worden ondersteund. Of een school kan er bijvoorbeeld voor kiezen niet alleen bij de taallessen of het vak Nederlands aan tekstbegrip van leerlingen te werken, maar ook bij andere vakken. Doordat Diataal ook een volg-instrument is, kan gekeken worden naar de vooruitgang en de effecten van het gevoerde beleid.

DIATAAL IN ONTWIKKELING

Vanuit de wetenschappelijke achtergrond van Diataal blijven we het instrumentarium verder ontwikkelen, ook in samenspraak met het onderwijsveld. Dankzij de input van gebruikers proberen we ons programma te verbeteren waar dat mogelijk is. De komende jaren zullen de toetsen worden uitgebreid naar andere leerjaren, en zullen ook andere type teksten worden gebruikt in aansluiting op de referentieniveaus. In Diaplus zijn andere typen teksten al langer beschikbaar. En we zijn bezig met een verbetering van de website en een groter gebruikersgemak. Wij staan open voor commentaar en suggesties.

“Wij gebruiken de toets omdat we de resultaten vertrouwen. Beter dan andere toetsen komen de resultaten overeen met wat wij als docenten waarnemen bij onze leerlingen. Diataal geeft de inhoudelijke informatie die wij nodig hebben.”

S. DE VRIES, TAALCOÖRDINATOR REITDIEPCOLLEGE GRONINGEN

Meer informatie:

Ministerie van OCW, Referentiekader Taal en Rekenen,
de referentieniveaus. Enschede 2009

www.taalenrekenen.nl

Expertisecentrum Nederlands, Tussendoelen en leerlijnen VO
(te verschijnen)

WORKSHOPS

VOOR

taalcoördinatoren, directieleden
leerkrachten, docenten Nederlands

VORM

3 scholings- en werkbijeenkomsten van 2 uur

KOSTEN

750 euro per bijeenkomst

WORKSHOPS

DIATAAL ALS INSTRUMENT VAN TAALBELEID

Een succesvolle aanpak om tot effectief taalbeleid te komen is de jaarlijkse analyse van toetsresultaten op school- klas- en leerlingniveau en het ontwerpen van daarbij passende en onderling samenhangende maatregelen.

Wat vertellen de resultaten van Diataal over de taalvaardigheid van onze schoolpopulatie? En hoe kunnen we op basis van deze gegevens werken aan doorlopende leerlijnen lezen en schoolbreed taal- en leesbeleid? Met een concreet Plan van Aanpak kunt u direct aan de slag.

WWW.DIATAAL.NL

dia • taal bv

TOETSING EN ONDERWIJSADVIES

HW Mesdagplein 1 / 9718 HP Groningen
050 8200120 / info@diataal.nl

DIATAAL BV IS
GELIEERD AAN DE

rijksuniversiteit
groningen